

© Editura EIKON

**Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice (CNCS)**

București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.librariaeikon.ro

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BAGHIU, VASILE**

**Himerismul poetic : poezia ca identitate alternativă :
manifestele himerismului, eseuri, articole, interviuri, ecouri /**

Vasile Baghiu. - București : Eikon, 2026

ISBN 978-606-49-1662-4

82.0

Corector: Larisa Pleșca

DTP: Ruxandra Nițescu

Editor: Valentin Ajder

VASILE BAGHIU

HIMERISMUL POETIC

Poezia ca identitate alternativă

manifestele himerismului, eseuri, articole, interviuri, ecouri

E I K O N

București, 2026

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE. Poezia ca formă de libertate / 11

**CÂTEVA COORDONATE TEORETICE PRIVIND
HIMERISMUL POETIC / 32**

I. MANIFESTELE HIMERISMULUI POETIC / 32

I.1. Primul manifest al *himerismului poetic*: Himerismul, un manifest poetic – postfață la o trilogie / 36

I.2. Al doilea manifest al *himerismului poetic*: O direcție poetică paralelă postmodernismului / 44

I.3. Al treilea manifest al *himerismului poetic*: Experiența „live” a realității ficționale / 51

I.4. Al patrulea manifest al *himerismului poetic*: Încercarea de a împăca poezia cu viața / 66

**II. CULISELE POEZIEI. INSTRUMENTE ALE
HIMERISMULUI POETIC / 76**

II.1. Mărturia unui personaj. Himerus Alter despre Vasile Baghiu / 77

II.2. A trăi clipa / 80

II.3. Șiruri antinomice / 83

II.4. „Neștiința” de a trăi / 86

II.5. Aura lucrurilor banale / 87

II.6. A scrie înseamnă a te droga un pic / 91

II.7. Poetonul, o nouă particulă elementară / 93

II.8. Himerism, pozitivism liric, poeton: provocări noi pentru o lume literară amortită / 96

II.9. Himerismul, o perspectivă transnațională / 99

II.10. Experiența „live” a propriei poezii / 104

III. HIMERISM DE TOATE ZILELE / 113

- III.1. Este poezia în stare să schimbe viața omului? / 114
- III.2. Călătoria, cea mai bună școală din lume / 117
- III.3. Demnitatea pe care mi-o pot permite / 119
- III.4. Canonul literar, cuminte în umbra climatului politico-social / 123
- III.5. Răbdarea de a trece marea scrisului / 130
- III.6. Niciodată nu e totul pierdut / 133
- III.7. Oamenii sunt un spectacol infinit / 137
- III.8. Scriu pentru cititorii de azi / 141
- III.9. Trecerea pe „writing mode” / 144
- III.10. Trăiesc în acest prezent etern / 146
- III.11. Când ți se închid ușile în țara din care nu ai plecat / 149

IV. OMUL HIMERIC ȘI TRĂIREA POETICĂ HIMERISTĂ / 153

- IV.1. Trăirea eliberatoare a unei vieți paralele / 154
- IV.2. Forjarea identității narative / 159
- IV.3. Boala sau trecerea în metaversul poeziei / 165
- IV.4. Călătoria sau școala himeristă a poeziei trăite / 169
- IV.5. Știința privită prin ochii poeziei sau pozitivismul liric / 175
- IV.6. Plimbare printr-un peisaj himeric online / 179
- IV.7. Proiecția himeristă și riscul trecerii în peisajul maladiv / 186
- IV.8. Numitorul comun al trăirii poetice / 191
- IV.9. Acolo unde inteligența nu prea mai are acces / 195

V. INTERVIURI: DESPRE HIMERISM POETIC, POEZIE SCRISĂ, POEZIE TRĂITĂ, SCRIS, CONDIȚIA DE SCRITOR ȘI ALTE „HIMERE” / 200

- V.1. Interviu realizat de Mircea A. Diaconu (1999): „Himerismul este cea mai limpede și coerentă direcție poetică de la momentul oniric până azi.” / 201
- V.2. Răspuns la o întrebare a lui Ion.Simuț (1999): „Himerismul este prima direcție poetică limpede și coerentă de la momentul oniric până azi.” / 213
- V.3. Răspuns la ancheta revistei Cuvântul: „Cei care vin” (1999): „Manualele impun falsele ierarhii.” / 216
- V.4. Interviu realizat de Nicolae Coande (2001): „Viața unui scriitor este ceva unic și indestructibil alcătuit din scris și trăit în așa fel încât nu știi câtă viață personală e în scris și cât scris e în viața personală.” / 224
- V.5. Răspuns la ancheta revistei Vatra: „Rostul cronicii literare”: „Rostul aerului în supraviețuire.” / 229
- V.6. Scrisori din Germania / 233
 - V.6.1. Scrisori din Germania (2002): „Aproape de o lună de zile...” / 233
 - V.6.2. Scrisori din Germania (2002): „Cred că pierdem mult...” / 237
 - V.6.3. Scrisori din Germania (2002): „Numai faptul că zi de zi vorbesc o altă limbă...” / 240
 - V.6.4. Scrisori din Germania (2002): „Poezia mea nu are nevoie să reziste bruiajelor de aici...” / 243
 - V.6.5. Scrisori din Germania (2002): „Kavafis spunea că scrie pentru alte generații...” / 246
 - V.6.6. Scrisori din Germania (2002): „Toate tipurile de bovarism au conexiuni puternice în artă...” / 249
 - V.6.7. Scrisori din Germania (2002): „Eforturile noastre individuale...” / 251

- V.7. Interviu realizat de Nicolae Coande (2003): „Un lucru foarte important pe care îl are de făcut un scriitor este să scrie.” / 254
- V.8. Interviu realizat de Emil Nicolae (2006): „Citec, scriu și hoinăresc prin Viena.” / 263
- V.9. Interviu realizat de Emil Nicolae (2006): „Poezia este mai mult o chestiune de viață decât una de artă.” / 267
- V.10. Interviu realizat de Petruț Pârvescu (2009): „Suntem cu adevărat rezultatul moștenirii și educației părinților, al calităților noastre naturale, dar și al influențelor primite pe drumul vieții.” / 272
- V.11. Interviu realizat de Andra Rotaru (2011): „Comunicarea este cheia normalizării vieții literare de la noi.” / 280
- V.12. Interviu realizat de Mihai Parfene (2012): „Himerismul încearcă să reabiliteze utopia romantică, dată la o parte de postmoderniști, încearcă să scoată omul din provincialism și să-l situeze într-un context universal.” / 288
- V.13. Interviu realizat de Robert Șerban (2012): „Toate dificultățile unui scriitor fac parte din jocul său propriu și personal cu scrisul și cu viața.” / 295
- V.14. Interviu realizat de Paul Gorban (2012): „În literatură nimeni nu ia locul nimănui.” / 303
- V.15. Interviu realizat de Ciprian Burcovschi (2012): „Nu obișnuiesc să pun în ramă nimic din ceea ce îmi oferă viața sau cărțile.” / 309
- V.16. Interviu realizat de Iulian Sîrbu (2012): „Corpusul teoretic al manifestelor himerismului crește pe întreaga poezie pe care am scris-o până acum și încearcă să lămurească mecanismele unei arte poetice care se confundă cu stilul de viață poetic...” / 318
- V.17. Interviu realizat de George Chiriac (2013): „Ideea himerismului și tot corpusul teoretic care s-a grefat pe poemele propriu-zise au conturat un spațiu distinct față de aspectul acela de no-man's-land al postmodernismului.” / 324

- V.18. Interviu realizat de Angela Baciuc: „Poezia mi-a schimbat viața.” / 337
- V.20. Interviu realizat de Nicolae Sava (2013): „Când îngrijeam bolnavi la sanatoriu mă simțeam de folos într-un fel pe care scrisul nu mi l-a permis niciodată...” / 350
- V.21. Interviu realizat de Constantin Piștea (2013): „Viața unui om este mai presus de orice tip de artă.” / 357
- V.22. Interviu realizat de Cornel Mihai Ungureanu (2013): „Ce țintesc în literatură? Înțelegerea vieții.” / 382
- V.23. Interviu realizat de Mela Ruja Diaconu: „Cititorii sunt oamenii fără de care toată agitația mea legată de scris nu ar avea niciun sens.” / 388
- V.24. Interviu realizat de Diana Matei (2015): „Lumea ficțională îmi pare uneori mai reală decât realitatea.” / 399
- V.25. Interviu realizat de Daniela Șontică (2016): „Am înțeles că nu se poate trăi la întâmplare.” / 407
- V.26. Răspuns la ancheta realizată de Iulian Boldea pentru revista Vatra (2017): „Nu poți fi scriitor dacă nu ești și cititor.” / 412
- V.27. Interviu realizat de Virgil Diaconu (2018): „Himerismul poetic este dorința omului de a fi altcineva spusă cu mijloacele poeziei.” / 424
- V.28. Interviu realizat de Emilian Galaicu-Păun (2021): „Poezia poate schimba cu adevărat viața omului.” / 440
- V.29. Interviu realizat de Cristina Savin (2023): „Poezia se poate converti în stil de viață...” / 444
- V.30. Interviu realizat de Camelia Iuliana Radu (2026): „Poezia nu funcționează ca politica, prin azeziune, ci prin recunoaștere intimă și o formă de complicitate discretă. Nu am creat un partid care caută adepți, ci un concept literar, himerismul, care explică un spațiu poetic și o anumită experiență a scrisului, deschisă celor care se regăsesc în ea.” / 457

**VI. ECOURI ALE POEZIEI HIMERISTE ȘI ALE
HIMERISMULUI POETIC / 465**

Ana Blandiana (465), Constanța Buzea (467), Ioana Pârvulescu (468), Roxana Sorescu (468), George Vulturescu (470), Ioan Enea Moldovan (470), Ioan Neacșu (471), Gellu Dorian (472), Emil Nicolae (472), Octavian Soviany (475), Ion Tudor Iovian (483), Mircea A. Diaconu (484), Ruxandra Cesereanu (486), Nicolae Tzone (487), Roxana Racaru (489), Iulian Boldea (491), George Popescu (494), Cristian Livescu (489), Marin Mincu (499), Nicolae Coande (502), Al. Cistelecan (508), Dan Bogdan Hanu (512), Constantin Abăluță (519), Dan Cristea (529), Bucur Demetrian (531), Ștefania Mincu (534), Emanuela Ilie (543), Felix Nicolau (547), Dumitru Chioaru (549), Nicolae Sava (555), Radu Vancu (557), Paul Aretzu (558), Marius Miheț (563), Flori Bălănescu (564), Toma Grigorie (570), Gheorghe Mocuța (573), Arcadia Solum (574), Claudiu Komartin (576), Mihai Iovănel (578)

BIOGRAFIE VASILE BAGHIU / 589**CUVÂNT ÎNAINTE****Poezia ca formă de libertate**

**Himerismul poetic – o născocire salvatoare
într-un timp al constrângerii**

Cartea, impulsul, începutul

Volumul acesta, *Himerismul poetic*, îl simt ca pe un fel de dosar de identitate al unei idei care, în timp, s-a confundat tot mai mult cu viața mea. Nu l-am gândit ca pe o simplă antologie de texte – nici de poezie, nici de teorie –, ci ca pe o punere laolaltă a unor straturi care au crescut unul peste altul: manifestele (în care am încercat să dau o formă limpede unei intuiții), articolele și eseurile (în care am coborât în atelier), fragmentele de reflecție din viața de toate zilele (în care se vede cum o poetică devine disciplină a atenției), dialogurile și interviurile (în care ideea a fost pusă sub întrebări), precum și ecurile critice (în care am putut vedea că această „născocire” a ajuns să existe și dincolo de mine).

De aceea, cartea aceasta are, inevitabil, o structură de arhipelag. Textele nu sunt legate printr-o demonstrație, ci printr-o experiență comună. Manifestele fixează reperatele, eseurile încearcă să explice mecanismele, reflecțiile le coboară în viață, interviurile le pun în circulație, iar ecurile

arată că nu este vorba doar de o obsesie personală. Am ținut să le adun împreună tocmai pentru că himerismul poetic nu poate fi înțeles separat de traseul care l-a produs și de biografia care l-a alimentat.

Dar, dincolo de arhitectura volumului, povestea începe mult mai simplu. Înainte de a fi concept, himerismul poetic a fost pentru mine o nevoie foarte concretă: nevoia de libertate într-o lume care nu oferea prea mult spațiu de mișcare.

Himerismul poetic... O născocire salvatoare a tinereții cu aripile tăiate într-o dictatură din anii optzeci ai Estului Europei. O formă de libertate individuală instituită prin imaginație și prin mimarea, în scris, a lucrurilor imaginare. O idee care scoate mai în față viața la nivel individual, un refugiu psihologic pentru perioadele de „rău de lume”, un mod de a trăi paralel cu ceea ce oferă realitatea de la nivelul zero. Un fel de „second life” inventat înainte de epoca Internetului. Un mod de a privi lumea mare prin lentile bovarice. Toate acestea – și încă altele – pot fi puse la un loc în încercarea de a cuprinde ceva ce este deopotrivă manieră literară și parte din viață.

Dincolo însă de aceste încercări de definire, de fiecare dată când am fost întrebat ce este himerismul poetic am fost tentat să spun că este mai degrabă un **stil de viață** construit și adoptat cu ajutorul poeziei decât o manieră literară sau un stil în sens strict. Încă păstrez acest sentiment. Se vede, cred, inclusiv în poemele mai noi din *Metode simple de încetinire a timpului*, *Visuri pe care mi le pot permite*, *Respirație asistată* sau *Avantajul de a nu câștiga nimic*, pentru că multe dintre aspectele vieții mele de azi – mai ales dorința de a călători și de a cunoaște lumea – au legătură directă cu himerismul. Mimarea constantă a călătoriilor în

poeme m-a pus, pur și simplu, pe drum. M-a împins spre experimentarea trăirii „live” a situațiilor descrise.

Idee abia întrezărită în căutările febrile ale începuturilor și devenită apoi manifest poetic, cu ambițiile lui, ca toate scrierile de acest fel, cu un impact deloc neglijabil în mediile literare românești și, pe alocuri, chiar dincolo de graniță, în cele din urmă stil de viață adoptat în acord cu spiritul acestei născociri, himerismul poetic m-a acompaniat – e sigur – pe tot parcursul literar și de viață de până acum.

„Poezia trăită” și „poezia scrisă”

Căutările au fost „febrile” fiindcă intuiam, poate, că la capăt va fi de găsit ceva util nu numai pentru scris, ci mai ales pentru propria viață. Și fiindcă îmi era teamă că nu voi reuși, că voi eșua pe un drum închis, că totul va fi doar o furtună într-un pahar cu apă.

Conceptul, așa cum s-a conturat în timp, cuprinde posibilitatea călătoriei libere în spațiu și timp (geografic și istoric) pe seama unui alter ego, transfigurarea prin construirea unei povești identitare preferate, trăirea unei vieți paralele, incursiunea în teritoriul bolii ca mod de îmbogățire a lirismului și de cunoaștere, precum și tatonarea științei cu instrumente poetice în vederea conectării la viitor. La o privire rapidă, toate acestea pot fi văzute ca ingrediente ale unui construct poetic-ontologic pe seama căruia poezia scrisă și poezia trăită tind să devină unul și același lucru.

Ca în poemul care deschidea, în 2008, volumul *Cât de departe am mers*:

„Când nu sunt inspirat, trăiesc doar,
unul din avantajele vieții
în comparație cu poezia,
pe care o simt ca pe un partener
într-o afacere pe care nu o înțeleg prea bine.
Când sunt inspirat,
asta nu înseamnă neapărat că pot scrie poezie,
pentru că lucrul acesta simplu și complicat
pe care îl numim „poezie”
scapă întotdeauna dorinței mele patetice
de a vedea esența vieții.
Esența poeziei este viața, știu,
dar viața nu e în stare să ofere un efect poetic de
una singură.
Ar fi nevoie de mai mult, sau de mai puțin,
ceva ce câștigă atunci când pierzi,
și numai când ești la pământ.”

Mereu mi s-a părut că poezia trăită și poezia scrisă sunt două fețe ale aceleiași monede, care nu pot fi decât împreună. Poezia trăită, așa cum este ea accesibilă aproape oricui, este punctul de pornire pentru poezia scrisă. Iar drumul în sens invers – de la text la trăire – este valabil, de asemenea. În ordinea vieții, poezia trăită rămâne pentru mine mai importantă decât poezia scrisă. Nu ca exercițiu didactic și nu ca formă de „dezvoltare personală”, ci ca un mod de a împrumuta instrumente din partea scrisă fără de care explorarea situațiilor trăite nu ar fi completă.

Ideal este, mă gândesc, să le trăiești simultan, iar acest lucru se întâmplă adesea când călătorești. Aici începe, de fapt, povestea adevărată a himerismului, dar înainte de călătorie a existat izolarea.

Atmosfera anilor optzeci și mutarea la sanatoriu

Privind în urmă, pot spune că nu era deloc încurajator climatul din jur. Nici mediile literare nu ofereau prea mult. Ideea postmodernistă îi cuprinsese pe mulți poeți români sub o singură umbrelă, ceea ce mi se părea uniformizator și demobilizant. Dominanta elementelor tehnice – ironia, intertextualitatea, autoreferențialitatea – devenise criteriu de valoare în sine, iar acest lucru mă făcea mai degrabă să bat în retragere.

Prin caietele mele mai vechi din adolescență și prima tinerețe s-au păstrat poeme nepublicate care explorează trăiri legate de un univers lipsit de orizont al unei Români co-pleșite de lipsuri, propagandă și cenușiul unei vieți în care nici măcar nu îndrăzneau să viseze. Am încercat să le public atunci într-un volum intitulat *Pustiuri suverane*, devenit mai târziu *Rătăcirile doamnei Bovary*, dar editorul a amânat operațiunea prin tertipurii specifice epocii. Poemele erau, se pare, prea posomorâte pentru festivismul general.

„Voi povesti cum moartea
(slăbănoaga, astmatica, urâta)
mă ține de mână în dulcele clar de viață,
cum mereu fiecare zi
ne amăgește cu răsăritul ei.”

(„Mereu, fiecare zi”, poem nepublicat, 1984)

După liceu, am luat decizia de a mă muta la un sanatoriu de boli pulmonare, ca asistent medical. Am eliminat din start gândul la publicare, recunoaștere și alte lucruri de acest fel. Singura miză, în afară de a fi de folos pacienților aflați în suferință, era să fac din acea experiență

de viață un punct din care scrisul meu să aibă de câștigat: prin cunoașterea vieții la nivelul zero al bolii și al morții.

Lecturile din acei ani – în special *Muntele vrăjit* al lui Thomas Mann – îmi înfierbântau imaginația. Simțeam acut trecerile graniței dintre două lumi paralele: una a lumii largi văzute prin lecturi și alta a cuibului de reclusiune al sanatoriului și al țării întregi. Scriam jurnal, scriam poeme „la cald”, dar încă nu îndrăzneam să privesc dincolo de cercul strâmt al unei existențe banale. Ideea iluminatoare nu venise încă.

„Sanatoriul îngropat în zăpadă îmi amintește din nou cât m-am însingurat în ultima vreme, nu mai găsesc aleile prin parcul atât de îngrijit în lunile de vară, acum când ninsoarea a nivelat totul și arcadele metalice pentru trandafiri sună ușor când le ating cu falangele și unghiile uscate.”

(„Sanatoriul îngropat în zăpadă”, în volumul *Rătăcirile doamnei Bovary*, scris în 1988 și publicat în 1996)

21 august 1988 și apariția unei alte identități

Până într-o zi anume, 21 august 1988, pe care aveam să o menționez mai târziu în primul manifest al himerismului.¹

¹ „Totul a început în ziua de 21 august 1988, când mă aflam în casa uneia dintre surorile mele, fumând, savurând ceaiuri chinezești, citind *Jurnalele de călătorie* ale lui Flaubert și ascultând la radio comentariile unei crainice de pe un post italian. Brusc, pe la orele 16:30, m-am gândit că în loc să trăiesc la sanatoriu, printre muribunzi și extrem de izolat, aș fi putut fi altcineva, un om care trăiește la Palermo sau în oricare alt oraș al Italiei, aș fi scris atunci din perspectiva aceluia cetățean universal (*Himerus Alter* de mai târziu) pentru care granițele (geografice, dar și temporale) nici nu există.

Eram în camera mea de la sanatoriu și ascultam un post de radio italian. Nu pot spune că a fost o revelație spectaculoasă; nu a existat niciun gest teatral, nicio iluminare subită. A fost mai degrabă o decizie calmă, aproape tehnică: aceea de a scrie din perspectiva altui om, cu o identitate complet diferită de a mea, a unei persoane care este liberă să călătorească fără nicio restricție.

Mi-am spus atunci că nimic nu mă împiedică să scriu despre lume ca și cum aș fi fost deja în ea. Nu era un act de bravură, nici o încercare de evadare ostentativă, ci o mutare de perspectivă. Așa au apărut primele poeme „călătorești”, în care lumea întreagă devenea scena mai amplă a frământărilor pe care le trăiam cu intensitate. Acela a fost, în mod firesc, momentul zero al himerismului poetic.

Scriind astfel, am avut pentru prima dată sentimentul că spațiul se dilată. Că viața, chiar și cea trăită între pereții sanatoriului, nu mai este complet închisă. Poemele nu mai descriau doar o stare, ci produceau o mișcare. Și, mai ales, produceau un timp diferit, un timp paralel, în care ceea ce nu era posibil devenea, cel puțin, imaginabil.

„Era o vreme acerbă, însă reveneam întotdeauna acasă toamna, când se făcea frig în oricare parte a lumii, la Palermo, unde a murit Nicolae Bălcescu bolnav de fizie și a rămas o placă de marmură pe o casă acolo,

Și am scris. Eram deja *altcineva* și fusesem cuprins de un fel de febră ataractică, dacă pot să spun astfel, pentru că nu mai știam de nimic și de nimeni din jur. Grevat pe bovarismul lui Jules de Gaultier, *himerismul* se născuse, așadar, cam pe la orele 16:30, în ziua de 21 august 1988.” („Himerismul, un manifest poetic. Postfață la o trilogie”, în *România literară*, nr. 8, 1998, pp. 14-15.) Conform unor însemnări de jurnal, pe care le-am găsit ulterior, se pare că mă aflam la sanatoriu.

la Salonic sau Marsilia și încă spre Sud, la Alexandria.
Mama se uita pe furiș la mine așezându-mi
mâncare dinainte,
cu aburi fierbinți, aproape să mă pierd
în amintiri și regrete de-a valma.
Odată am lăsat lingura în acea fiertură
și brusc am ieșit cotropit de plâns,
și ea a înțeles străinătatea care-mi ocupa inima.
Urma o convorbire ușoară, mereu cu privirile în jos
peste bagajele mele colorate
pe care nu le mai desfăceam
trebuind să merg mai departe.”

(„Era o vreme acerbă”, în volumul *Rătăcirile doamnei Bovary*, scris în 1988 și publicat în 1996)

În aceste poeme, revenirea „acasă” nu era o întoarcere reală, ci una ritualică. Bagajele colorate nu erau desfăcute, pentru că nu existase, de fapt, nicio plecare. Și totuși, sentimentul străinătății era autentic. Lumea mare începuse să existe în mine cu o consistență care nu mai putea fi anulată.

Himerus Alter: eu și nu tocmai eu

În anul acela și în perioada imediat următoare, poemele lungi care aveau să intre în *Gustul înstrăinării*, *Febra* și *Maniera* s-au adunat uimitor pe zeci de pagini. Cineva – Himerus Alter –, care eram eu și, în același timp, nu eram eu, reușea să fie un fel de cetățean al lumii. Numele nu a venit ca un program; a venit firesc, din nevoia de a marca această dedublare fără să o dramatizez.

Himerus Alter nu era un personaj în sensul clasic, dar nici un simplu pseudonim. Era o identitate funcțională, un instrument. Prin el puteam spune lucruri pe care, altfel, nu mi le-aș fi permis. Prin el puteam locui în orașe pe care nu le văzusem, puteam intra în contexte istorice, puteam trăi situații-limită fără a le reduce la confesiune directă.

Am trăit atunci cu intensitate maximă aventura călătoriilor în spațiu și timp pe seama poeziei. Era un fel de „second life” avant la lettre, anticipat prin mijloace strict literare. Privind retrospectiv, mi se pare aproape premonitoriu faptul că această viață paralelă imaginată a precedat cu mult epoca globalizării și a mobilității accentuate pe care aveam să o trăim mai târziu.

În acel timp, dedublarea nu era o problemă psihologică, ci o soluție. Nu mă interesa dacă este „normală” sau nu; mă interesa dacă funcționează. Și funcționa. Îmi permitea să ies din cercul strâmt al unei existențe provinciale și să mă situez, imaginar, într-un context universal.

„Undeva aproape de Canal Grande repetam
Concertul pentru oboi și orchestră de Marcello,
într-o capelă părăsită.
«Niște nebuni», au zis, «niște nebuni, dacă stau în
dărăpănătura aceea.»
«Într-o zi îi vom găsi sub ziduri.»
Însă noi repetam cu inimile-ndurerate...”

(„Undeva aproape de Canal Grande”, în volumul *Rătăcirile doamnei Bovary*, scris în 1988 și publicat în 1996)

În astfel de poeme, realitatea nu era negată, ci deplasată. Veneția, capela, muzica – toate erau construite